

Van: [REDACTED]

Verzonden: zondag 28 september 2025 21:38

Aan: Griffie <Griffie@groningen.nl>

Onderwerp: Inspreken woensdag bij meningvormende sessie over Suikerterrein

Beste Griffie,

Ik wil mij bij deze graag aanmelden om aanstaande woensdag in te spreken tijdens de meningvormende sessie over het voorterrein van het Suikerterrein. Mijn naam is [REDACTED] coöperatie de SuikerBiedt. Op 13 september hebben we samen met platform GRAS deze podcast opgenomen tijdens het Suikerbrij festival:
<https://www.platformgras.nl/magazine/het-college-van-d-de-toekomst-van-de-suiker-podcast>
Hierbij waren [REDACTED] en ik te gast om in debat te gaan over het gewenste proces voor de doorontwikkeling van het voorterrein. Bij deze wil ik de raadsleden graag uitnodigen om deze podcast van te voren te beluisteren.

Kunt u deze mail doorsturen naar alle raadsleden?

Ik heb het essay toegevoegd wat ik in opdracht van de Suikerzijde heb geschreven na ons bezoek aan Parijs. Kunt u deze mee sturen? Het essay gaat ook over de kansen voor de gemeente op het voorterrein van de Suiker.

Mvg [REDACTED]

Samenwerken aan een plek met een ziel!

Inspiratiereis naar Parijs met Groningse topambtenaren, bestuurders,
architecten en culturele ondernemers.

***Een essay van [REDACTED], [REDACTED] coöperatie De
SuikerBiedt en maatschappelijk betrokken ondernemer op het
SuikerTerrein sinds 2015.***

Voorwoord

Sinds 2015 wordt het voorterrein van het voormalige Suikerfabrieksterrein in Groningen, tijdelijk ingevuld door een veelzijdige groep ondernemers, verenigd in coöperatie de SuikerBiedt.

Coöperatie de SuikerBiedt ¹ heeft 50 leden en zorgt voor kleur, sociale cohesie en maatschappelijke betrokkenheid op het SuikerTerrein en daarbuiten. De coöperatie jaagt projecten aan om samen te ontwikkelen, zorgt voor verbinding en heeft het SuikerTerrein gemaakt tot wat het nu is. De huidige contracten lopen tot 2031. De unieke ligging en het bijzondere karakter van het terrein vragen om een sterke, integrale visie op de gebiedsontwikkeling voor de periode daarna. Coöperatie de SuikerBiedt is uitgenodigd om aan die toekomstvisie mee te werken – en in dat kader kreeg ik de uitnodiging om deel te nemen aan de inspiratiereis naar Parijs.

Hiervoor wil ik allereerst de gemeente een groot compliment geven. Als vertegenwoordiger van de gebruikers van het terrein behartig ik de belangen van de ondernemers en de waarden die door hen in de afgelopen jaren zijn opgebouwd. Dat wij worden betrokken bij het proces getuigt van een oprechte bereidheid om de doorontwikkeling van het terrein niet top-down, maar in gezamenlijkheid vorm te geven.

De reis bracht inhoudelijke verdieping én mooie verbindingen tot stand, mede dankzij de vele gesprekken die in de loop van de driedaagse reis onderling zijn gevoerd. De combinatie van persoonlijke, zakelijke, inhoudelijke en informele gesprekken zorgde ervoor dat deelnemers elkaar goed leerden kennen. Zo ontstond er volop ruimte voor het uitwisselen van perspectieven en voor het voeren van betekenisvolle discussies.

We hebben vier plekken bezocht. Le CENTQUATRE-Paris², Parc de la Villette³, Philharmonie de Paris⁴ en Palais de Tokyo⁵.

¹ www.desuikerbiedt.nl

² <https://www.104.fr/>

³ <https://www.lavillette.com/en/>

⁴ <https://philharmoniedeparis.fr/en>

⁵ <https://palaisdetokyo.com/>

Inspiratie uit de stadmakersgids: Hart, Hoofd, Handen

Tijdens de heenreis las ik in de gids voor stadmakers *Hart, Hoofd, Handen*⁶, waarin het SuikerTerrein uitgebreid aan bod komt. Ik deelde een aantal interessante hoofdstukken met reisgenoten. Bijvoorbeeld over het NYMA-terrein⁷ in Nijmegen. Het NYMA-terrein lijkt in veel opzichten op het SuikerTerrein en wordt in het boek meerdere malen genoemd als schoolvoorbeeld. Onder meer in deze treffende quote:

“De standaard rendementseisen voldeden niet aan een sluitende businesscase in NYMA. Door lokale ondernemers en bewoners te betrekken en mede-eigenaar te maken van het project, ontstond sterke betrokkenheid en draagvlak.”

Een aantal reisgenoten gaven aan open te staan voor inspiratie uit projecten zoals NYMA en een mogelijk gezamenlijke excursie ernaartoe. Na een periode van tijdelijkheid, is in 2019 de doorontwikkeling van het NYMA-terrein van start gegaan. De gemeente Nijmegen heeft in het ontwikkelplan⁸ een gelijkwaardige driehoeks-samenwerking opgezet met onder andere de ondernemerscoöperatie NYMA en twee ontwikkelaars.

Rekenmodellen en duurzaamheid

Broedplaatsen staan onder druk in Groningen door stijgende kosten, gentrificatie, krapte op de huizenmarkt en regelgeving. De gemeente heeft inmiddels het besluit⁹ genomen dat er geen huizen gebouwd worden op het voorterrein en dat het een plek voor cultuur blijft. Dat is goed nieuws voor de cultuur in de stad en vraagt tegelijkertijd om een zorgvuldig proces op het gebied van beheer, visie, eigenaarschap, vastgoedontwikkeling en renovatie van bestaande panden.

In Parijs zagen we het voorbeeld van ‘Le CENTQUATRE-Paris’, waarbij de overheid 50% bijdraagt in de kosten. Startende creatieve ondernemers, die waarde toevoegen aan het concept, krijgen zo een eerlijke kans om mee te doen.

Volgens de rekenmodellen die in Groningen gehanteerd worden, blijkt dat verduurzaming van panden die tijdelijk bestemd zijn tot broedplaats, vaak niet rendabel is. Bekende voorbeelden zijn de Biotop en de Travertijnstraat. Het is volgens de rekenmodellen moeilijk of soms zelfs onmogelijk om deze plekken te behouden als broedplaatsen. Dat gevaar ligt ook deels voor het SuikerTerrein op de loer.

⁶ <https://www.lannoocampus.nl/nl/hart-hoofd-handen-gids-voor-stadmakers>

⁷ <https://www.nymanijmegen.nl/>

⁸ <https://www.nymanijmegen.nl/wp-content/uploads/2023/06/NYMA-Ontwikkelplan.pdf>

⁹ [Dagblad van het Noorden, Cultuurpark Parijs inspiratie voor toekomst SuikerTerrein](#)

Onderweg vertelde ik over het Superuse Studios¹⁰ project genaamd Boschgaard. Daar droeg de gemeenschap bij in de vorm van tijd, geld en inzet (*community development*), wat resulteerde in een renovatieprijs van slechts € 1500 per m². Voor het SuikerTerrein zijn dit soort ontwikkelmogelijkheden een kans omdat er al veel maakkracht, denkkracht en creativiteit op het terrein aanwezig is.

In Utrecht¹¹ wordt op een nieuwe manier gekeken naar CO₂-besparingen bij verbouwingen tegenover sloop. Dit biedt ook kansen voor Groningen. Door *community development* te combineren met CO₂-reductiemodellen, kunnen businesscases voor het regenereren van broedplaatsen wél rendabel worden.

Doorstroom en behoud van toegevoegde waarde

De bezochte voorbeelden in Parijs gaven ons nog geen antwoorden op het heikele vraagstuk rondom doorstroom en huurdersrotatie. Doorstroom op broedplaatsen is belangrijk om starters een eerlijke kans te geven zich op een broedplaats te kunnen vestigen. Als je hiervan wilt afwijken, omdat het soms niet rechtvaardig is om ondernemers na enkele jaren weer te laten vertrekken, dan zou er gekeken moeten worden naar welke waarde deze partijen toevoegen aan het gebied. Op basis daarvan kun je bepalen of zij bestaansrecht hebben zonder verplicht door te stromen.

Verschillende reisgenoten gaven aan geïnteresseerd te zijn in mogelijke nieuwe vormen van doorstroombeleid. De grootste zorg is dat er misbruik gemaakt wordt door partijen die goedkope plekken te lang opeisen. Een model waarbij doorstroom gewaarborgd blijft, maar waar ook ruimte is voor het perspectief dat opgebouwde toegevoegde waarde niet altijd verplaatst moet worden, lijkt een gedeeld gedachtengoed.

Als de gemeenschappelijke waarde goed in kaart wordt gebracht, kan er inhoudelijk beoordeeld worden of iemand op zijn plek kan blijven of door moet stromen. Dit vraagt om maatwerk. De Groninger Broedplaatsen Coalitie¹² zou desgewenst een rol kunnen spelen in het formuleren van dergelijke criteria en adviseren over de uitvoering ervan.

¹⁰ <https://www.superuse-studios.com/nl/projectplus/boschgaard/>

¹¹ [Rapport-Rekening-houden-met-de-toekomst-Afwegingskader-voor-CO2-in-provinciaal-beleid](#)

¹² www.groningerbroedplaatsencoalitie.nl

Kunst, ontwerp en vergroening: kansen voor de Suikerzijde

Kunstpunt verzorgt kunst in de openbare ruimte. Het is een grote kans voor de ontwikkeling van de Suikerzijde om kunst te verweven met ecologie. Biodiversiteit staat wereldwijd enorm onder druk. Steden warmen op en moeten in rap tempo vergroend worden. Parijs¹³ is een inspirerend voorbeeld op dat gebied. Groningen kan daar een voorbeeld aan nemen en er zelfs nog een stapje verder in gaan.

Door kunstenaars te selecteren die de natuur centraal stellen in hun werk in de openbare ruimte, creëer je als stad een unieke USP. Zeker wanneer je het gelijkwaardig maakt, zoals in het voorbeeld van Le CENTQUATRE-Paris. Daar hoorden we dat zij kunstenaars al in het ontwerpproces gelijkwaardig betrekken bij projecten. De architect wordt direct bijgestaan door een kunstenaar, zodat er geen lege ruimte ontstaat waarin later een kunstwerk wordt gehangen. Kunst en ontwerp smelten daardoor samen tot één geheel. Een dergelijke aanpak biedt ook kansen voor de Suikerzijde.

Er is een aantal kunstenaars op het SuikerTerrein die werken vanuit ecologie en biodiversiteit. Rhubarb Studio en Chantalla Pleiter¹⁴ hebben beide een zadenbank van inheemse rode-lijstplanten. Richard Bolhuis¹⁵ werkt aan een regeneratief landschap in Friesland, en Koos Buist¹⁶ heeft op de voormalige vloeivelden onderzoek gedaan naar de relatie tussen de natuur en onze cultuur.

Het is mogelijk om makers actief te betrekken in het ontwerp van de Suikerzijde en daarmee een unieke ecologische en artistieke identiteit te creëren. Groningen zou zich vervolgens kunnen aansluiten bij de internationale National Park City¹⁷ beweging, zoals steden als Rotterdam en Breda dat ook gedaan hebben.

Ruimte voor jongeren en beweging

Een veelgehoord punt tijdens de reis: jongeren onder de 18 zijn momenteel ondervertegenwoordigd op het SuikerTerrein. Dat hoeft geen gegeven te zijn. Het was opvallend om te zien hoe publieke ruimtes in Parijs voor jongeren aantrekkelijk gemaakt worden. Openbare dansvloeren in Le CENTQUATRE-Paris, sportvoorzieningen en speeltuinen in Parc de la Villette en overall schoolklassen bij exposities door de gehele stad.

De kade van het Hoendiep is een kansrijke plek. Mensen zwemmen daar al regelmatig en het stadsstrand bij DOT is overvol, dus waarom niet inzetten op zwemplaatsen met goede waterkwaliteit? In Parijs zagen we, dat met het creëren van bepaalde stroming en aanleg van biodiversiteit, het water schoon van afval gehouden kan worden, zodat het geschikt is om in te zwemmen.

¹³ Parijs schrapt parkeerplaatsen voor stadsgroen

¹⁴ https://www.chantallapleiter.nl/?page_id=1968

¹⁵ <https://www.richardbolhuis.com/Kollumerpomp>

¹⁶ <https://www.mirproject.nl/tentoonstelling/koos-buist-groningen>

¹⁷ <https://www.nationalparkcity.org/>

Het concept kan nog sterker worden als er niet alleen naar de mens gekeken wordt om erin te recreëren, maar ook naar de natuur. De Franse filosoof Bruno Latour¹⁸ staat bekend om zijn 'Parlement der Dingen' waarin hij de natuur een stem geeft. Bijvoorbeeld door de rivieren rechten te geven. Het Hoendiep heeft de potentie om op deze manier te benaderen in de doorontwikkeling.

De drie grote mbo-scholen in Groningen, DC Terra, Noorderpoort en Alfa-college, zijn allemaal lid van coöperatie de SuikerBiedt. Academie Minerva¹⁹ is nauw betrokken middels verschillende projecten op het terrein en kan met de master - *Connect, Collaborate, Engage: iRAP — Creating Change Through Socially Engaged and Participatory Art* – nog sterker verbonden worden. De Suikerzijde krijgt tevens een nieuwe basisschool. In het YouTube²⁰ fragment over het beste mbo-onderwijsteam, wordt uitgelegd waarom onderwijs zo goed werkt op het SuikerTerrein. Deze waarde kan verankerd en vergroot worden, door samenwerkingen met het onderwijs een essentiële plek te geven in de gebiedsvisie.

Een hybride toekomst voor cultuur

Er is veel gepraat over een mogelijke verhuizing van Martiniplaza naar het SuikerTerrein. Aanvankelijk was het idee om een nieuwe Oosterpoort²¹ op het terrein te bouwen, maar dat gaat vooralsnog niet door. Ik zag het gehele popcentrum als een gevaar, maar enkel een popzaal op het SuikerTerrein als een waardevolle toevoegingen.

Duurzaamheid moet in mijn ogen altijd een centraal thema zijn in dit soort besluitvorming. Dat kan ook een USP van het gebied worden. Als er een nieuwe Martiniplaza komt op het terrein, bouw die dan met een architect die met het materiaal van de sloop van de oude, iets bijzonders weet te creëren.

Een hybride Martiniplaza theater, verdeeld over het terrein of deels aan het Zeefgebouw vast, kan de bestaande functies mogelijk versterken in plaats van beconcurreren. Dat werkt alleen als er een nauwe samenwerking met bestaande initiatieven mogelijk is. Een theaterzaal aan het Zeefgebouw vast, i.p.v. een popzaal, kan tevens ruimte bieden voor congressen, muziek, theater én nieuwe initiatieven. Het Zeefgebouw zou een capaciteit van 10.000 bezoekers kunnen herbergen als het slim ontworpen wordt.

Een extra aanvulling voor het SuikerTerrein kan een overdekte markt-food-hal zijn, die ook inzetbaar is voor festivals en verschillende openbare activiteiten. Bestaande markten zoals de Suikermarkt en Suikerbrij, of organisatoren zoals de Suikerevents en Paradigm, kunnen daarin meegroeien en hun activiteiten uitbreiden.

¹⁸ <https://watersnoodmuseum.nl/water-knowledge/learn-about-water-safety/articles/how-to-give-voice-to-nature>

¹⁹ https://www.academieminerva.nl/en/programmes/fine-art-and-design-interrelational-art-practices?facet_programtags=86fb47e8-1abc-4d09-87bb-a732dfea6c62

²⁰ <https://www.oogtv.nl/2021/04/suikerterrein-genomineerd-voor-prijs-beste-mbo-onderwijsteam/>

²¹ Dagblad, nieuwe Poort, opinie, Paul Grimmerius

Een dergelijke plek biedt ruimschoots kansen aan nieuwe initiatieven om zich op het terrein te vestigen. In Parc de la Villette ligt nog een deel van de oude karakteristieke vleesmarkt opgeslagen (zie foto's bijlage). Wellicht is het een mooie kans voor Groningen om op deze manier een bijzonder stukje Franse historie toe te voegen aan het SuikerTerrein.

Een openbaar depot van het Groninger Museum, zoals het depot van Boijmans van Beuningen²² in Rotterdam, is ook een interessante gedachte en een wens van directeur Jan Geert Vierkant.

Ideeën zoals hier omschreven vragen om ruimte en een goed strategisch ontwikkelplan, zodat verdrukking van de huidige activiteiten wordt voorkomen en het karakteristieke 'ruige' karakter van het terrein wordt behouden. Gelukkig is die ruimte er. Het ontwikkelgebied bestaat in het totaal uit zo'n 45 hectare, inclusief Hoendiep-zuid en de Peizerweg. Het voorterrein is 16 hectare groot. Het is van belang dat het gebied integraal ontwikkeld wordt, met kansen voor de huidige ondernemers om mee te bewegen in de planvorming. Ondernemers die een goede plek hebben, en daarmee een bijzondere waarde toevoegen in het gebied, zouden moeten kunnen blijven. Ondernemers die op een ongelukkige plek zitten moeten geholpen worden om binnen of buiten het totale gebied te verhuizen. Met een dergelijke strategie is maatwerk cruciaal en zal de gemeente uitvoering geven aan de motie²³ van D66 over toekomst voor ondernemers van de SuikerBiedt.

Inspiratie uit Parc de la Villette

Park de La Villette is een 24 uurs toegankelijk park, waar muziek, cultuur, recreatie, natuur, architectuur en wetenschap elkaar vinden. Een prachtig park met veel openbare groene ruimte aan de rand van de stad. In potentie kan het SuikerTerrein veel functies van dit park adopteren.

Er ligt een kans om het voorterrein te verbinden met het Stadspark. Door dat op de juiste manier te doen, kan het park een nieuwe functie krijgen voor bewoners en bezoekers van de Suikerzijde, waardoor het SuikerTerrein zelf voornamelijk doorontwikkeld kan worden als broedplaats en culturele hotspot.

Voor een 24 uursfunctie zijn 'tijdelijke' huisvesting, hotelovernachtingen, short-stay en wonen & werken mogelijk gewenst, omdat daarmee de leefbaarheid van het gebied wordt vergroot.

²² <https://www.boijmans.nl/>

²³ <https://gemeenteraad.groningen.nl/Vergaderingen/gemeenteraad/2022/13-juli/16:30/M-35-D66-S-S-Stadspartij-100-voor-Gr-Toekomst-voor-Culturele-Suikerondernemers.pdf>

Gentrificatie: Palais de Tokyo, Station F en Philharmonie de Paris

Niet alle plekken in Parijs waren in mijn ogen een succes. Palais de Tokyo was ooit een rauwe, experimentele plek vol creatieve energie. Nu voelt het als een sfeerloze, semi-commerciële kunsthall met te hete glazen plafonds, standaard horeca en een giftshop. Een voorbeeld van mislukte ontwikkeling en gentrificatie.

Dat risico ligt ook op de loer voor het SuikerTerrein. We moeten strategieën ontwikkelen die recht doen aan het verleden, de opgebouwde waarde beschermen en gentrificatie van grote bedrijven en instituten voorkomen. Het Zeefgebouw heeft veel overeenkomsten met Palais de Tokyo. Het zou jammer zijn als er te veel rauwe elementen in het pand weggewerkt worden, die het juist zo karakteristiek maken. Palais de Tokyo is daar in mijn ogen niet goed in geslaagd.

Station F was niet passend voor deze reis en sluit beter aan bij de doelstellingen en het concept van Niemeyer. Niemeyer focust zich voornamelijk op Tech bedrijven. Het SuikerTerrein kan zich onderscheiden door de focus op kunst en cultuur te richten. Samen versterken deze plekken in de westkant van de stad elkaar.

Het Villeharmony-gebouw is ontzettend indrukwekkend. Het was begroot voor 130 miljoen, maar heeft uiteindelijk 400 miljoen gekost. Een slecht voorbeeld qua begroting, maar een prachtig voorbeeld van hoogstaande architectuur en inspirerende inrichting. Wellicht wat te hoog gegrepen voor Groningen en het SuikerTerrein. Het gebouw grenst aan één van de armste wijken van Parijs. Door elke dag vele workshops en exposities te programmeren voor kinderen van omliggende scholen, vervult het gebouw een vooruitstrevende maatschappelijke voorbeeldrol.

Samen met het Ministerie van Onderwijs worden 7000 workshops per jaar georganiseerd en komen ook de armste kinderen uit Parijs in contact met het maken van (klassieke) muziek. Het gebouw heeft hiermee een enorme impuls aan het gebied gegeven. Een dergelijke rol zou de doorontwikkeling van het Zeefgebouw ook kunnen innemen.

Mooie architectuur alleen is geen zekerheid tot succes. Het succes van een plek of gebouw wordt gemaakt door de gebruikers ervan. Creatieve makers zonder visie in nieuwbouw plaatsen is een groot risico tot mislukking. Geslaagde plekken ontstaan bottom-up, of zijn plekken waar inhoudelijk goede samenwerkingen en programma tot stand komen, zoals bijvoorbeeld in het Forum.

Essentiele vrije (openbare) experimenteerruimte

Alleen bij Le CENTQUATRE-Paris zagen we goede voorbeelden van ruimte voor startende makers. Zij huisvesten gemiddeld 300 art residenties per jaar. Het centrum van het gebouw en de buitenruimte zijn openbare oefenruimten ‘open space for practicing’, voornamelijk gericht op dans. Daar maken dagelijks honderden kinderen, jongeren en volwassenen gebruik van.

De overheid subsidieert 50% van de kosten van de locatie, waardoor ze de art residenties en de vrij toegankelijke openbare ruimte rendabel kunnen exploiteren. Nieuwe huurders worden

gescreend op hun toegevoegde waarde en financiële mogelijkheden. Sommige huurders zitten er daardoor (een bepaalde periode) gratis, allemaal afhankelijk van hun situatie.

De organisatie van Le CENTQUATRE-Paris heeft medewerkers in het buitenland gedetacheerd die coaching verzorgen aan teams uit andere steden. Suikerzijde kan op deze manier onderzoeken hoe de vrije experimenteerruimte en bijzondere sfeer op het terrein geborgd kan worden in het gebied, zodat iedereen een eerlijke kans krijgt om mee te doen. Ongeacht je ervaring of je portemonnee, mits je waarde toevoegt aan het totaalconcept. Coaching vanuit ervaringsdeskundigen van Le CENTQUATRE-Paris is een kans om die waarde te verankeren in de nieuwe ontwikkelplannen.

Tijdelijkheid herdefiniëren

De tijdelijkheid van het voorterrein loopt formeel tot 2031, maar de werkelijkheid is anders: het terrein is al jarenlang een broedplaats voor cultuur, ondernemerschap en gemeenschap. Tijdelijkheid is daarmee een vorm van waarde geworden. Toch blijven ondernemers kwetsbaar: na afloop van hun tijdelijke contracten staan ze vaak met lege handen. Dat kan anders.

Bij het NYMA-terrein werd een kwartiermaker aangesteld om het proces te begeleiden. Ondernemers kregen de mogelijkheid om mede-eigenaar te worden. Hierdoor durfden zij te investeren in de plek in tijd en in geld. Dit is een voorbeeld waar Groningen veel van kan leren. Ook plekken als Institute for X ²⁴ (Aarhus) of Baumwollspinnerei ²⁵ (Leipzig) bieden inspiratie. Laten we daar op de volgende reis naar toe gaan!

Conclusie

De reis naar Parijs bood veel waardevolle inzichten, maar vooral de bevestiging dat Groningen een eigen pad moet kiezen. Het SuikerTerrein is uniek. Het verdient een aanpak die recht doet aan de opgebouwde waarde, de betrokkenheid van makers en bewoners, en de kansen voor ecologie, kunst, cultuur en jongeren.

We moeten met elkaar op zoek naar de gemeenschappelijke waarden om van daaruit te gaan werken. Wat is het gemeenschappelijk belang van omwonenden, ondernemers, makers, politici en ambtenaren? Als dat in kaart is, dan kan daar altijd op teruggevallen worden als het moeilijk wordt en kan er missie gedreven ontwikkeld worden.

Het voorbeeld in Nijmegen van NYMA is mooi, maar er zijn ook geluiden dat het voor sommige starters toch te duur is geworden door de doorontwikkeling. Het rauwe industriële en ongedwongen karakter is daardoor op sommige plekken verloren gegaan. Op het SuikerTerrein kunnen we dat nog anders aanpakken. Vandaar het advies om de vrije experimenteerruimte te koesteren en te borgen in de planvorming.

²⁴ <https://institutforx.dk/>

²⁵ <https://www.spinnerei.de/>

Aanbevelingen

1. Onderzoek de gezamenlijke waarden van gebruikers, gemeente en bewoners.
2. Ontwikkel het gebied in gezamenlijkheid, gelijkwaardigheid en missie gedreven.
3. Stel een kwartiermaker aan die het proces en de verschillende belangen bewaakt.
4. Ontwikkel een nieuw doorstroombeleid dat recht doet aan opgebouwde waarde.
5. Integreer kunst en ecologie vanaf het ontwerp in het fundament.
6. Behoud ruimte voor vrije experimenten en pionieren.
7. Onderzoek de mogelijkheden tot unieke openbare ruimte.
8. Stimuleer hergebruik boven nieuwbouw, met CO2-reductie als argument.
9. Ontwikkel het hele gebied – inclusief Peizerweg, Hoendiep-zuid én de verbinding met het Stadspark – in samenhang.
10. Betrek jongeren en het onderwijs actief in het gebied en in de planvorming.
11. Bekijk of coaching van Le CENTQUATRE mogelijk is.

Het SuikerTerrein kan een internationaal voorbeeld worden van duurzame, inclusieve en cultureel sterke gebiedsontwikkeling. Daarvoor moeten we nu keuzes maken die verder kijken dan vastgoed of beleid alleen. De ziel zit al in het terrein. Samen kunnen we deze versterken en vergroten. Laten we er een cadeau voor de stad van maken!

April 2025

Markthal op Parc de la Villette

Philharmonie gebouw

Groene wanden in Parijs

Le CENTQUATRE-Paris

